

Asia: VN/24846/2023

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma

Yleiset kysymykset

Onko suunnitelmassa ja sen linjauksissa tunnistettu olennaiset asiat?

Suomen tavoite nostaa T&K-menot neljään prosenttiin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä on haastava. T&K-menojen lisäyksellä tavoitellaan erityisesti tuottavuuden kasvua, joka on jäänyt merkittävästi verrokkimaista. Tuottavuuden kasvuun ei kuitenkaan riitä pelkkä kasvava rahamäärä, vaan onnistuminen vaatii myös tekemisen uudistamista: uusia rakenteita ja toimintatapoja sekä uusia sisältöjä. Uudistumisen toimenpiteet jäävät suunnitelmassa vähäisiksi.

Suunnitelmassa käsitellään myös T&K-toiminnan strategisia valintoja (luku 3.6), mutta niiden merkitys ja suunniteltu panostus jää epäselväksi.

Miten suunnitelma vaikuttaa sektorinne ja/tai organisaationne toimintaan?

Valmet pitää erinomaisena suunnitelmassa usein toistuvaa tavoitetta yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyöstä. Korkeatasoisen tekemisen pitkäjänteisissä yhteistyöverkostoissa (ekosysteemeissä) on mahdollista kasvattaa T&K-osaamista kaikkia osallistujia hyödyttävällä tavalla ja tuottaa yhteiskunnallisesti vaikuttavia, yritysten tuottavuutta ja liiketoimintaa lisääviä ratkaisuja.

Valmet kiinnittää huomiota Business Finlandin ekosysteemien (veturit) rahoituslinjauksiin. Kun T&K-rahoitus on kasvu-uralla, on tärkeää varmistaa vaikuttavien kehityshankkeiden riittävän pitkä rahoituskausi. Esimerkiksi Business Finlandin veturirahoitusta tarvitaan pitkäjänteisesti, mahdollisesti nykyistä maksimia pidempään. Tällöin saadaan liikkeelle Suomen talouskasvun ja kansantalouden näkökulmasta merkittävää uudistumista ja syntyvät ulkoisvaikutukset välittyvät laajalti ekosysteemin toimijoille ja yhteiskuntaan.

Mielestämme kaikessa TKI-järjestelmän kehittämisessä on otettava huomioon tuottavuuden kasvun tavoite ja ylipäättään tavoiteltava laadukasta, ison mittakaavan pitkäjänteistä ja vaikuttavaa toimintaa.

Valmet kiinnittää huomiota suunnitelmassa näkyvään riskiin rahoituksen pirstaloitumisesta. Kansantalouden näkökulmasta vaikuttavaa TKI-työtä tehdään isommissa ekosysteemeissä, joissa

osapuolet oppivat toisiltaan ja osaajat ja osaaminen ylittävät organisaatorajoja. Toivommekin, että suunnitelmissa ja instrumenttien yksityiskohtia mietittäessä otetaan huomioon isojen yritysten potentiaali ja merkitys koko kansantalouden dynamiikalle ja varmistetaan pitkäjänteisen rahoituksen saatavuus myös isojen yritysten T&K-toimintaan.

Huomiot suunnitelman linjauksiin

Yhteistyö on Suomen T&K-toiminnan vahvuus

Valmet pitää tärkeänä linjausta osoittaa Business Finlandin rahoitusta korkeatasoiseen, pitkäjänteiseen ja vaikuttavaan T&K-toimintaan ja erilaisten toimijoiden kannustamista yhteistyöhön. Suunnitelmassa jää kuitenkin epäselväksi miksi T&K-toimijoista on nostettu esiin erityisesti HUS ja Helsingin kaupunki. Julkinen innovaatorahoitus on kohdistettava täydentämään ja vivuttamaan ensisijassa yksityistä rahoitusta.

Valmet pitää hyvänä tavoitetta vahvistaa TKI-toimijoiden yhteistyötä ja ekosysteemimäistä toimintatapaa. Lisäksi pidämme tärkeänä myös rahoittajien, erityisesti Business Finlandin ja Suomen Akatemian sekä heitä ohjaavien ministeriöiden yhteistyön tiivistämistä. Rahoittajaorganisaatioiden tiiviimmän yhteistyön myötä TKI-toimintaympäristö saadaan toimimaan paremmin yhtenä kokonaisuutena ja väylät myös tutkimuslähtöisten ideoiden kaupallistamiseen selkiytyvät. Julkisessa T&K-rahoituksessa olisi tärkeää pitää kriteerinä ja edellytyksenä sen yhteiskunnallisia vaikutuksia, erityisesti kansantaloutta edistävää vientiä.

Kannustamme harkitsemaan esikaupallisen soveltavan rahoituksen kotipesää, sillä jää epäselväksi miksi tätä rahoitusta linjataan myönnettäväksi Suomen Akatemiasta. Yleisestihän Business Finlandilla katsotaan olevan osaamista yritys­lähtöisen toiminnan rahoittamisesta ja Suomen Akatemian arviointikäytännöt vertaisarviointineen ovat tähän asti nojanneet toisenlaiseen asiantuntemukseen ja dynamiikkaan.

Yritysten kunnianhimoisen T&K-toiminnan lisääntyminen vauhdittaa talouskasvua

- **Yritysten T&K-investoinnit kasvuun**
- **Uusia yrityksiä T&K-toimintaan**

Valmet pitää tärkeänä linjausta kohdistaa Business Finlandin rahoitusta korkeatasoiseen, pitkäjänteiseen ja vaikuttavaan T&K-toimintaan. Pidämme tärkeänä, että rahoitusta kohdistetaan myös yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteishankkeisiin. Tämä yhteishankkeiden rahoituksen vähäisyys on useasti tunnistettu aukkopaiikka TKI-rahoitusjärjestelmässämme. Yksittäisiä, erillisiä hankkeita paremmin yhteishankkeet kirittävät tutkimusorganisaatioita tavoittelemaan osaamisensa rajoja sekä tukevat yrityksiä liiketoiminnan uudistamiseen uuden syntyvän korkeatasoisen tiedon ja osaamisen avulla.

Valmet pitää tärkeänä, että uusia yrityksiä rohkaistaan innovaatiotoimintaan. On kuitenkin olennaista, että julkinen rahoitus osoitetaan pelkästään korkeatasoisiin kohteisiin, joissa rahoituksen vipuvaikutus on suuri ja jossa julkisen panostuksen nähdään pitkällä aikavälillä hyödyttävän

yhteiskuntaa. Samalla kun uusia yrityksiä kannustetaan innovaatiotoimintaan on huolehdittava, ettei rahoitus pirstaloitu liian pieniin, irrallisiin fragmentteihin, joiden vaikuttavuus pitkällä aikavälillä jää vaatimattomaksi. Esimerkiksi Innovaatiosetelin vaikuttavuustutkimuksen (Nyman, Valtakari, Eskelinen) mukaan po. setelirahoituksen saajista 75% ei ole sen jälkeen saanut muuta julkista TKI-rahoitusta ja vain 18% on saanut muuta Business Finland rahoitusta. Tutkimuksen johtopäätöksenä olikin, että ”innovaatioseteliä myönnettiin varsin löysin kriteerein, ja monilla kehitysaihoista ei ollut suurempaa potentiaalia jatkokehittämiselle tai kaupallistettavaksi tuotteeksi”. Tällainen julkisen rahoituksen tehottomuus on kyettävä välttämään.

Parempi kehittämissympäristö pk-yrityksille onkin usein oman irralliseksi jäävän kehityshankkeen sijaan osallistuminen laajempaan ekosysteemihankkeeseen. Business Finlandin rahoitusinstrumenttien olisi kyettävä tukemaan tätä ekosysteemeissä tehtävää T&K-työtä entistä paremmin myös pk-yritysten osalta.

T&K-osaaminen lisääntyy ja T&K-osaajien määrä kasvaa julkisella ja yksityisellä sektorilla tuottavuuskasvun tueksi

- **Uutta tietoa tuottava T&K-toiminta**
- **Tutkijanurat vahvistuvat julkisella ja yksityisellä sektorilla**

Valmet on samaa mieltä suunnitelmassa esitetystä T&K-osaamisen ja osaajien tärkeydestä. Osaaminen ja osaajat ovat mitä suuremmassa määrin myös yritysten kilpailukytekijä. Yritykset itse markkinansa tuntien linjaavat strategioissaan miten kilpailukytekijät pidetään riittävän korkealla tasolla. Sen vuoksi emme tue ajatusta lisätä Business Finlandin rahoitusehtoihin mitään yleisiä kriteerejä projekteihin osallistuviin osaajien osalta.

Yleisesti tunnistettu T&K-osaajatarve vaatii toimenpiteitä. Osaamisen uudistuminen ja tuottavuuden nostaminen vaativat riittävästi korkeatasoisia osaajia ja niitä saadaan sekä houkuttelemalla osaajia Suomeen muualta että korkeatasoisen koulutuksen myötä. Osaajien määrän lisäämistä tukevia toimenpiteitä on vahvistettava, ettei T&K-rahoituslisäys valu osaajapulasta syntyvään palkkakilpailuun.

Korkeatasoiset tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit lisäävät Suomen houkuttelevuutta

- **Strategisia vahvuusaloja tukevat infrastruktuurit**
- **Suurteholaskennan kapasiteetin päivittäminen**

-

Kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisen T&K-rahoituksen hyödyntäminen lisääntyvät

- **EU:n T&K-yhteistyö**

- **Muu kansainvälinen T&K-yhteistyö**

Valmet pitää tärkeänä linjausta tukea laadukasta TKI-yhteistyötä sekä Euroopassa että kansainvälisesti.

Lisää huomiota pitäisi osoittaa myös tietotarpeisiin merkittävistä rahoitusmahdollisuuksista yksittäisissäkin EU-jäsenmaissa erityisesti kaksoissiirtymän alueella.

Kiinnitämme huomiota siihen, että isoille yrityksille suunnitelmassa ei ole kannusteita EU-rahoituksen hakemiseksi, sillä De minimis -muotoinen EU-vastinraha sopii huonosti isoille yrityksille.

T&K-toiminnan strategiset valinnat rakentavat Suomen tulevaisuuden menestystä

Linjattaessa T&K-rahoituksen käyttöä, on jätettävä riittävästi liikkumavaraa tulevaisuuden toimenpiteiden toteuttamiselle. Mahdolliset sisällölliset strategiset valinnat on syytä tehdä osallistavassa ja avoimessa prosessissa sekä pitäytyen tiukasti strategisella ylätasolla. Yritysten näkökulmasta on tärkeää säilyttää T&K-rahoituslinjausten teknologia- ja toimialaneutraalius, sillä maailma muuttuu nopeasti ja voittajateknologioiden ja -toimialojen valinta etukäteen on vaikeaa ellei mahdotonta.

Suunnitelmassa jää epäselväksi, mitä strategisilla valinnoilla lopulta tarkoitetaan, sillä yhtäältä puhutaan valintakriteerien määrittelystä ja toisaalta jo tässä T&K-rahoituksen käytön suunnitelmassa on mainittu muutamia tehtyjä valintoja (kvanttitekniikka, suurteholaskenta ja mikroelektroniikka). Epäselväksi jää millä kriteereillä valinnat on tehty, paljonko valintoja voidaan tehdä lisää tai minkä mittakaavan panostuksia aiotaan osoittaa valituille ja mikä osuus rahoituksesta jää vapaan kilpailun kohteeksi.

Strategisia valintoja mietittäessä on hyvä integroida mukaan myös koulutuskapasiteetin näkökulma: vain ihmiset saavat ideoita ja yleisesti keksimiskapasiteetti kasvaa koulutuksen myötä. Sen sijaan, että valitaan ”tehtäväalueita” yrityksille, julkisen vallan olisi hyvä panostaa ennen kaikkea koulutuspolkujen vahvistamiseen strategisten valintojen alueille.

Huomiot muihin suunnitelman osioihin:

Mahdolliset huomiot suunnitelman seurantaan (luku 4)

Valmet pitää tärkeänä, että T&K-rahoituksen vaikuttavuutta seurataan säännöllisesti ja että seurannan mittarit ovat mietityt. Lisäksi on tärkeää ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, mikäli tilanne niin vaatii.

Mahdolliset huomiot TKI-toimintaympäristön kehittämiseen (luku 5)

S. 28 mainitaan uuden valtio-omisteisen pääomasijoitusyhtiön perustaminen. Tekstistä ei selviä onko kyse hallitusohjelman kirjauksesta ”Valtion kotimaista pääomasijoitus- ja yritysrahoitustoimintaa tehostetaan yhdistämällä Business Finland Venture Capital Oy, Ilmastorahasto Oy ja Oppiva Invest Oy Suomen Teollisuussijoitus Oy:n omistukseen” vai jostain muusta. Mikäli kyse on jonkin uuden

organisaation perustamisesta nykyisten lisäksi, emme tue resurssien pirstaloimista ja uusien, toiminnaltaan osin päällekkäisten organisaatioiden perustamista vaan mieluummin kannustamme huomioimaan jo olemassa olevat rakenteet ja päivittämään jo olemassa olevia rakenteita vastaamaan ajankohtaisia tarpeita uuden lisäorganisaation perustamisen sijaan. Kyseinen pääomasijoitusyhtiö olisi integroitava osaksi TKI-ympäristöä, jotta vältetään päällekkäiseltä toiminnalta ja mahdolliselta keskinäiseltä kilpailulta. Lisäksi kyseinen organisaatio on linjattava seuraamaan Tutkimus- ja innovaationeuvoston suuntaviivoja ja strategisia valintoja sekä täydentämään TKI-ympäristön toimintaedellytyksiä yhteistyössä jo olemassa olevien TKI-toimijoiden kanssa.

Ämmälahti Erja
Valmet Oyj